

Kuvat: @maaseutuverkosto, Jyrki Vesa, Contum Oy.

NOPEILLA TIETOLIIKENNEYHTEYKSILLÄ TYÖTÄ JA YRITTÄJYYTTÄ MAASEUDULLE

Tietotekniikan merkitys yhteiskunnassa ja ihmisten arjessa on lisääntynyt. Valokuituverkkojen rakentaminen on kohentanut tietoliikenneyhteyksiä maaseudulla, mutta yhteydet eivät ole kaikkien saatavissa. Laajakaistarakentamista on tuettava edelleen, jotta maaseutu on houkutteleva paikka yrittäjyydelle ja asumiselle. Valokuituverkkojen hyödyt ovat selviä, mutta hyötyjen saaminen edellyttää aktiivista otetta.

Laajakaistarakentamiseen kohdennetulla hanke- tuella ja paikallisella aktiivisuudella on rakennettu verkkoja sellaisille alueille, joille niitä ei muuten olisi saatu, mutta monella alueella maaseudun yritykset ja asukkaat ovat kuitenkin varsin eriarvoisessa asemassa valokuidun saatavuuden suhteen.

Itä-Suomen yliopiston Karjalan tutkimuslaitoksen Työtä ja koulutusta maaseudulle -hankkeessa tutkitaan sitä, miten digitalisaatio, tietoverkot (valokuitu) ja sähköiset palvelut tukevat työntekoa, yrittäjyyttä, opiskelua ja asumista maaseudulla. Hankkeessa on selvitetty myös sitä, mitä mahdollisuuksia digitaalisuus ja sähköiset palvelut tuovat maaseudun pienyrityksille sekä millaisia esteitä hyödyntämiseen liittyy.

Tutkimuskohteina ovat Pohjois-Karjala ja Etelä-Pohjanmaa. Tutkimuksessa lähetettiin kysely Ilonet Oy:n, Verkko-osuuskunta Kuuskaistan, Pohjois-Karjalan Tietoverkko-osuuskunta Valopiuhan ja Rautavaaran tietoverkko-osuuskunnan kolmelle asiakasryhmälle: valokuituyhteyden hankkineille yrityksille,

Maaseutupolitiikka.fi 2018

asukkaille ja vapaa-ajan asukkaille. Lisäksi haastateltiin maaseudun edelläkävijäyrityksiä sekä valokuituverkkojen rakentamisesta ja hyödyntämisestä mukana olleita asiantuntijoita.

Valokuituverkon rakentamisen hajanaisuus ja eritahtisuus jarruttavat digitalisaatioon liittyvien mahdollisuuksien hyödyntämistä ja sähköisten palvelujen käyttöönottoa. Tähän on törmätty esimerkiksi sähköisten sote-palvelujen maakunnallisessa hyödyntämisessä. Monet valokuituyhtiöt ovat myös ajautuneet talousvaikeuksiin, mikä on edelleen vaikeuttanut yhteyksien markkinointia ja hyödyntämistä.

Valokuituverkkojen hyödyt ovat kiistattomia, mutta ratkaisua vaativa kysymys on, miten nopeasti tietoliikenneverkot saadaan kaikille alueille ja kaikkien käyttöön. Infrastruktuuri muodostaa perustan, jolle voidaan rakentaa maaseudun työllisyyttä ja yrittäjyyttä vahvistavia innovaatioita ja palveluja. Nykyisiin infrastruktuurin rakentamisen pullonkauloihin ja ongelmiin tulisi tarttua ja etsiä uusia ratkaisuja.

VALOKUITU PIENENTÄÄ SIJAINTIHAITTA

Valokuituyhteys auttaa yrityksiä digitaalisten välineiden hyödyntämisessä hyvin laajasti, mutta digitaalisesti suuntautuneille maaseudun yrityksille valokuituyhteys on elinehto. Digisuuntautuneet yritykset olivat hyötynet kuituyhteydestä erityisesti uusien markkinoiden ja asiakkaiden tavoittamisessa sekä myynnin asiakasmäärien lisäämisessä.

Yrityksille valokuituyhteyden tärkein merkitys on sijainnista aiheutuvan haitan pienentäminen. Valokuituyhteys vähentää asiointiin liittyvää liikkumistarvetta sekä helpottaa yritystoiminnan arkea ja yhteydenpitoa yhteistyötahoihin. Toimivien ja nopeiden tietoliikenneyhteyksien myötä välimatkat osittain menettävät merkitystään.

Valokuitu mahdollistaa yritystoiminnan jatkuvuuden ja liiketoiminnan kehittämisen, mutta sillä on vaikutuksia myös yritysten perustamiseen ja sijoittumiseen. Lähes viidennes yrityksistä arvioi valokuituverkon vaikuttaneen yrityksen perustamiseen ja neljännes katsoi valokuituverkon vaikuttaneen yrityksen sijaintipaikan valintaan. Valokuituverkkoja tulisikin hyödyntää enemmän markkinoinnissa ja yritysten houkuttelussa alueelle.

Edelläkävijäyrityksille yhteistä on kiinnostus, rohkeus sekä kokeileva asenne digivälineiden hyödyntämiseen. Yksi kriittinen menestystekijä on riittävä digiosaaminen ja halu uuden oppimiseen. Yritysverkostot ovat erittäin tärkeitä yritysten digiosaamisen lisäämisessä ja digitalisaation hyödyntämisen tukemisessa.

Yritysten digitalisaation hyödyntämisen perusta on toimivat tietoliikenneyhteydet. Lisäksi yritykset tarvitsevat tukea digitaalisuuden hyödyntämiseen ja käyttöönottoon sekä työllisyyttä luovaan innovaatiotoimintaan. Digitaalisuuden hyödyntämistä tulisi tukea koulutuksella, innostamisella sekä yritysverkostoilla. Työllisyyden vahvistamisen kannalta oleellista on tukea digitaalisuudelle rakentuvaa innovaatiotoimintaa.

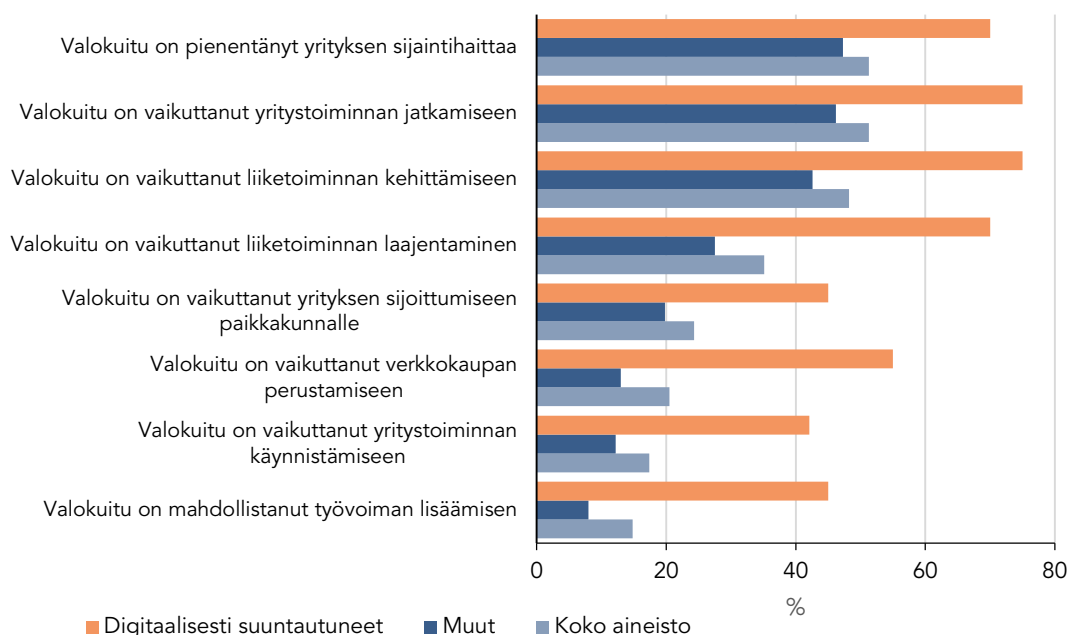
VALOKUITU LISÄÄ MAASEUDUN VETOVOIMAA NUORTEN, NAISTEN JA KORKEASTI KOULUTETTujen TYÖ- JA ASUINPAIKKANA

Maaseudun vetovoimaa erityisesti nuorten, korkeasti koulutettujen ja naisten asuin- ja työskentelypaikkana voidaan lisätä nopeilla tietoliikenneyhteyksillä. Tämän väitteen taustalla on tutkimuksessa tehty havainto, että eniten valokuituyhteydestä kokivat hyötynensä työssä ja koulutuksessa alle 50-vuotiaat (koulutustasosta riippumatta), korkeasti koulutetut (erityisesti 51–65-vuotiaat) sekä naiset.

Nopeiden tietoliikenneyhteyksien saatavuudella on tärkeä merkitys kansalaisten yhdenvertaisuuden ja osallisuuden näkökulmista. Hyvillä tietoliikenneyhteyksillä on tärkeä sosiaalinen ulottuvuus. Erityisesti ikääntyneet vastaajat kokivat, että valokuituyhteys oli helpottanut tiedon saatavuutta sekä lisännyt tietoa paikkakunnan asioista ja tapahtumista.

Yli 65-vuotiaat arvioivat muita useammin valokuituyhteyden helpottaneen yhteydenpitoa ystäviin ja tuttaviiin. Tämä ikäryhmä oli kiinnostunut muita useammin kuvapuheluvälitteisistä terveyspalveluista sekä naapuriavun sovelluksesta.

Kuvio 1. Valokuituyhteyden merkityksen vähintään melko suureksi arvioineiden yritysten osuudet digitaalisen suuntautumisen mukaan.

Tutkimus osoitti myös sen, että uudet sähköiset palvelut tai palvelusovellukset olivat vastaajille varsin tuntemattomia.

Ratkaisuna siihen, miten kansalaisten tasavertaisuus voidaan turvata tietoliikenneyhteyksien ja sähköisten palvelujen saatavuuden suhteen, on

- kohtuuhintaisten tietoliikenneyhteyksien tarjonta,
- yhteisten palvelupisteiden perustaminen ja
- kansalaisten neuvonta.

Maaseudun asukkaat tarvitsevat tietoa olemassa olevista arkielämää helpottavista palveluista ja sovelluksista, mutta uusiakin palveluja tarvitaan. Palvelujen käyttäjät tulee ottaa mukaan kehittämistyöhön, jotta palvelut perustuvat tarpeeseen ja ovat käyttäjäystävällisiä.

ETÄTYÖ KIINNOSTAA

Työelämässä mukana olevista ja valokuituliittymän hankkineista vapaa-ajan asukkaista iso osa tekee vapaa-ajan asunnolla etätöitä ainakin satunnaisesti ja viidennes säännöllisesti.

Yli puolet (60 %) työelämässä olevista vapaa-ajan asukkaista oli kiinnostunut lisäämään etätöiden tekemistä vapaa-ajan asunnolla. Suurin osa vastaajista pystyy työn sisällön puolesta tekemään työtä etänä ainakin satunnaisesti, viidennes pystyisi tekemään pääosan työtehtävistä etänä.

Vapaa-ajan asukkailla on siis merkittävää etätö-potentiaalia, mutta sen realisoimiseksi tarvitaan esteiden poistamista ja asenteiden muutosta.

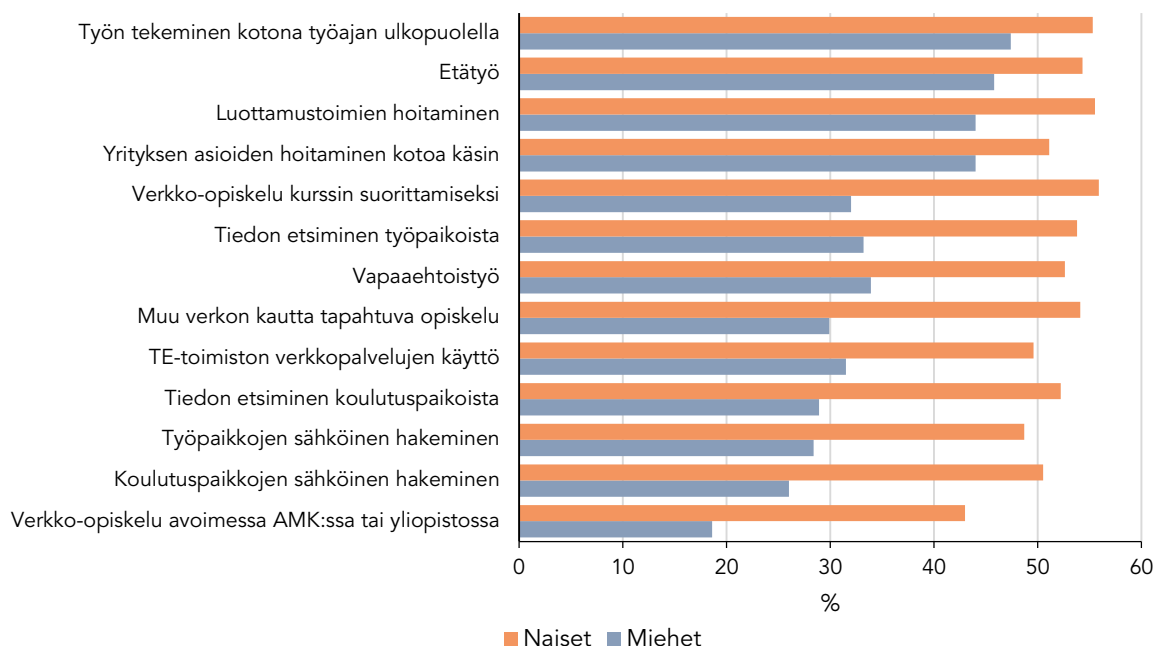
KESKEISET KÄSITTEET

Digitalisaatiolla tarkoitetaan digiteknologian hyödyntämistä kaikessa toiminnassa. Se on toimintatapojen uudistamista, sisäisten prosessien digitalisointia sekä palveluiden sähköistämistä.

Digitaalisesti suuntautuneeksi (digisuuntautuneeksi) on määritelty yritys, jolla oli käytössä viisi digitaalista työvälinettä kahdeksasta kysytystä työvälineestä.

Valokuituyhteys on tekniikaltaan ylivoimainen muihin laajakaistateknikoin verrattuna. Valokuituyhteydellä on mahdollista päästä symmetriseen (100Mbit/s ja maksimi 1 GT) tiedonsiirtonopeuteen, mikä tarkoittaa sitä, että yhteyden lataus- ja lähetysnopeudet ovat yhtä suuria.

Kuvio 2. Vastaajien, joiden mielestä valokuituyhteydestä on ollut vähintään melko paljon hyötyä työssä ja koulutuksessa, osuudet sukupuolen mukaan.

POLITIIKKASUOSITUKSET

1. Valokuituun perustuvan laajakaistarakentamisen tukemista tulee jatkaa ja helpottaa edelleen.

Ministeriöiden (LVM, MMM) tulee kohdentaa toimenpiteitä niihin alueisiin, jotka ovat jäämässä valokuituverkkojen ulkopuolelle ja selvittää millä toimilla (lainoitus, lainojen uudelleen järjestely) voidaan auttaa talousvaikeuksiin joutuneita yhtiöitä.

Kattavan infrastruktuurin rakentamiseen tarvitaan uusia rahoitusmalleja, joissa esimerkiksi yhdistettäisiin yksityistä ja julkista rahoitusta.

2. Yritystukia tulee kohdentaa työllisyyttä luovaan ja digitaalisuuteen perustuvaan innovaatiotoimintaan maaseudulla.

Alueilla tulisi toimia innovaatiotoimintaa edistäviä asiantuntijoista ja yritysten edustajista koostuvia työryhmiä.

3. Maakuntien, kuntien ja elinkeinoyhtiöiden tulee tukea maaseudun yritysten verkottumista digitalisaation hyödyntämisessä ja vertaistuen tarjoamista erityisesti pienten yritysten tueksi.

Koulutuksessa ja verkostoitumisessa tulee hyödyntää alueen oppilaitosten asiantuntevasta sekä tietoverkkoja ja etäyhteyksiä.

4. Työn tekemisen monimuotoisuutta tulee tukea asenteisiin vaikuttamalla, hyviä tietoliikenneyhteyksiä hyödyntämällä ja mahdollistamalla vakinaisen ja säännöllisen etätyön tekeminen maaseudulla. Julkinen hallinto voisi toimia esimerkkinä etätyön mahdollistamisessa asiantuntijatyössä.

5. Maaseudun osaajapulan ratkaisemiseksi tulee tutkia ja etsiä nopeita yhteyksiä hyödyntäviä etätyöratkaisuja esim. niin, että asiantuntija tekee työtä kotonaan kaupungissa ja työnantajan toimipaikka on maaseudulla.

TYÖTÄ JA KOULUTUSTA MAASEUDULLE – HANKE

Loppuraportti

Työtä ja koulutusta maaseudulle –hankkeen loppuraportti ilmestyy toukokuussa 2018.

Raportti on julkaisun jälkeen saatavissa osoitteessa <http://www.uef.fi/fi/web/spatia/julkaisut> sekä sivulta Maaseutupolitiikka.fi/tutkimusjakehittaminen.

Yhteyshenkilö

Arja Kurvinen,
Itä-Suomen yliopisto, Karjalan tutkimuslaitos,
etunimi.sukunimi@uef.fi

Tutkijaryhmä

Itä-Suomen yliopisto, Karjalan tutkimuslaitos:
Petri Kahila, FT, tutkimusjohtaja
Arja Kurvinen, YTT, erikoistutkija
Arja Jolkkonen, YTT, yliopistotutkija
Virpi Lemponen, HTM, FM, projektitutkija

Katso myös Antikainen, J. ym. (2017). Smart Countryside – Maaseudun palveluiden kehittäminen ja monipuolistaminen digitalisaatiota ja kokeiluja hyödyntämällä. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 9/2017. Helsinki: Valtioneuvosto.

Hanke rahoitetaan Maaseutupolitiikan / maa- ja metsätalousministeriön hankehaun kautta, maaseutupolitiikan hankeryhmän esittämänä MMM:n päätöksellä. Rahoituslähde: Makera.

Yhteyshenkilö: Antonia Husberg, etunumu.sukunimi@mmm.fi

Pidä maaseututietosi ajantasalla: Maaseutupolitiikka.fi

MAASEUTUPOLITIIKAN NEUVOSTO
PL 30, 00023 VALTIONEUVOSTO
Puh. +358 (0)295 16 2030 / 2033
S-posti: maaseutupolitiikka@mmm.fi
[@RuralPolicyFIN](http://Maaseutupolitiikka.fi)
#maapuhuu / #Maaseutupolitiikka

LANDSBYGDSPOLITISKA RÅDET
PB 30, 00023 STATSRÅDET
Tfn. +358 (0)295 16 2030 / 2033
E-post: maaseutupolitiikka@mmm.fi
[@RuralPolicyFIN](http://Landsbygdspolitik.fi)
#landetalar / #Landsbygdspolitik

THE RURAL POLICY COUNCIL
PO Box 30, 00023 GOVERNMENT
Tfn. +358 (0)295 16 2030 / 2033
E-mail: maaseutupolitiikka@mmm.fi
[@RuralPolicyFIN](http://Ruralpolicy.fi)
#maapuhuu / #Maaseutupolitiikka